

„Guvernare și democrație în Moldova” este un e-jurnal bilunar realizat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT, care ia în discuție calitatea guvernării și reflectă evoluția proceselor politice și democratice în Republica Moldova. Publicația apare cu sprijinul financiar din partea Ministerului Afacerilor Externe al Regatului Unit al Țărilor de Jos, în cadrul proiectului “Promovarea Bunei Guvernări prin Monitorizare”. Opiniile exprimate în articolele publicate nu reprezintă, în mod necesar, și punctul de vedere al finanțatorului. Responsabilitatea pentru veridicitatea celor afirmate aparține exclusiv autorilor articolelor.

CUPRINS

I. ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR PUBLICE.....	2
GUVERN.....	2
1. Acte de importanță deosebită	2
<i>Angajarea răspunderii asupra unui proiect de lege</i>	<i>2</i>
2. Hotărâri	2
3. Dispoziții.....	3
4. Ședințe. Decizii.....	4
II. POLITICI ECONOMICE	7
1. Piața muncii.....	7
<i>În statistici șomajul este în scădere, totuși mult mai mulți sunt în căutarea unui loc de muncă...7</i>	<i>7</i>
2. Finanțe publice	7
<i>Pentru acumulări mai mari la buget se merge pe măsuri radicale</i>	<i>7</i>
<i>Recensămîntul angajaților din sectorul public – măsură pentru optimizarea cheltuielilor.....</i>	<i>8</i>
3. Sistemul bancar.....	8
<i>Tertipuri de pe piața bancară – răsturnări de clasamente.....</i>	<i>8</i>
III. TRANSNISTRIA.....	10
<i>Pregătirea reluării consultărilor în format “5+2”</i>	<i>10</i>
<i>Smirnov supus presiunilor în ajunul campaniei pentru alegerile prezidențiale</i>	<i>11</i>
IV. RELAȚII EXTERNE	12
1. Integrare europeană.....	12
<i>Acordul RM-UE de facilitare a regimului de vize: a doua rundă de negocieri</i>	<i>12</i>
2. Cooperare bilaterală	12
<i>Republica Moldova-Rusia</i>	<i>12</i>
<i>Republica Moldova–Romania</i>	<i>12</i>
<i>Republica Moldova–SUA.....</i>	<i>13</i>
V. COMENTARIU	14
Sfârșitul jalnic al “poveștii de succes”	14
Șomajul – între realitate și statistici	22

La această ediție au contribuit: Igor Boțan, Elena Prohnițchi, Iurie Gotișan

I. ACTIVITATEA INSTITUȚIILOR PUBLICE

GUVERN

1. Acte de importanță deosebită

Angajarea răspunderii asupra unui proiect de lege

Invocînd existența unor tentative de preluare ilegală a proprietăților unor instituții financiare, Guvernul Republicii Moldova și-a angajat răspunderea asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care vizează executarea hotărîrilor judecătorești și efectuarea tranzacțiilor pe piața valorilor mobiliare:

- au fost prevăzute expres cazurile în care transferul cotei din capitalul unei bănci urmează a fi efectuat în mod exclusiv cu permisiunea prealabilă scrisă a Băncii Naționale a Moldovei, iar nerespectarea acestor cerințe atrage după sine nulitatea absolută a tranzacțiilor respective;
- transferul dreptului de proprietate asupra valorilor mobiliare urmează a fi efectuat doar în cazul în care hotărîrile judecătorești, în baza cărora se fac tranzacțiile, devin irevocabile;
- obligarea executorilor judecătorești să ofere părților un termen de 15 zile pentru executarea benevolă a documentului executoriu;
- excluderea articolului 257, care oferea instanțelor de judecată posibilitatea dispunerii executării imediate a hotărîrii;
- transferarea consiliului disciplinar al executorilor în subordinea și controlul Ministerului Justiției ș.a.

Deoarece Parlamentul nu s-a întruni în sesiune și nu a fost înaintată o moțiune de cenzură, proiectul de lege respectiv a fost promulgat de Președintele RM și intrat în vigoare. Ulterior, organele procuraturii au intentat un dosar penal, pe faptul comiterii infracțiunii de escrocherie (dobîndirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere).

2. Hotărîri

Hotărîre privind acordarea premiului Național al RM. Conform hotărîrii, se decernează Premiul Național pe anul 2011, în valoare de cîte 100 mii lei următoarelor persoane:

- Gheorghe Ghidirim, doctor habilitat în medicină, profesor universitar, academician al Academiei de Științe a Moldovei, pentru rezultate remarcabile în domeniul medicinei;
- Ion Dediu, doctor habilitat în biologie, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei, pentru rezultate remarcabile în domeniul ecologiei;
- Svetlana Cojocar, doctor habilitat în informatică, pentru rezultate remarcabile în domeniul matematicii și informaticii;
- Vasile Botnari, doctor habilitat în agricultură, pentru rezultate remarcabile în domeniul tehnologiei agricole;
- Isaie Cârmu, pictor, pentru întreaga activitate în domeniul artelor plastice;
- Maria Bieșu, academician de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, cîntăreață de operă (soprană) și lied, pentru realizări remarcabile în domeniul artei interpretative;
- Ion Ungureanu, actor, regizor, pentru activitate prodigioasă în domeniul artei teatrale;
- Dumitru Matcovschi, poet, prozator, dramaturg, publicist, traducător, editor, academician al Academiei de Științe a Moldovei, pentru întreaga operă literară;
- Nicolae Dabija, scriitor, pentru întreaga operă literară;

- Tudor Casapu, sportiv, antrenor, pentru rezultate remarcabile în domeniul sportului.

Hotărîrea privind crearea Consiliului economic pe lîngă Prim-ministru. Consiliul este creat în calitate de organ consultativ, iar potrivit regulamentului de formare și activitate, are misiunea de a facilita dialogul între reprezentanții comunității de afaceri și formatorii de politici în vederea dezvoltării unui climat socioeconomic favorabil și unui mediu de afaceri nondiscriminatoriu, transparent și favorabil investițiilor. Membrii Consiliului sînt numiți de Prim-ministru, iar informația despre activitatea Consiliului, deciziile, procesele-verbale și ordinea de zi ale ședințelor vor fi publicate pe pagina web a Guvernului.

Hotărîrea pentru aprobarea Regulamentului și structurii Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene. Elaborarea unui nou regulament de activitate a fost necesară în scopul ajustării acestuia la prevederile legislației în vigoare. Efectivul-limită al aparatului central al MAEIE este aprobat în număr de 177 unități, inclusiv personalul de deservire a clădirilor în număr de 20 unități. Ministrul de externe este asistat de doi viceministri și un secretar general, în cadrul Ministerului funcționează Colegiul, constituit din 13 membri. Structura MAEIE include direcția Protocol diplomatic de stat; Direcțiile generale: integrare europeană; cooperare bilaterală; cooperare multilaterală; drept internațional; afaceri consulare, precum și Direcția analiză, monitorizare și evaluare a politicilor; Direcția personal, legislație și contencios; Serviciul audit intern; Serviciul de informare și comunicare cu mass-media; Direcția buget și finanțe; Direcția documentare, probleme speciale și arhivă diplomatică de stat; Direcția management și logistică, Secția de deservire a clădirilor.

Hotărîri pentru aprobarea unor proiecte de legi:

- cu privire la ajutorul de stat;
- proiectul Legii concurenței;
- privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii;

Hotărîri pentru alocarea mijloacelor financiare:

- Procuraturii Generale i se alocă 87 mii lei pentru misiuni speciale de serviciu în Federația Rusă și Ucraina;
- autorităților administrației publice locale li se alocă mijloace financiare în sumă de 15681,8 mii lei, pentru acordarea indemnizațiilor unice pentru construcția sau procurarea spațiului locativ;
- Ministerului Sănătății i se alocă 600 mii lei în vederea acoperirii unor cheltuieli pentru tratament peste hotare (fără a se specifica persoanele vizate);
- Ministerului Culturii i se alocă 1036574 lei pentru pregătirea și desfășurarea manifestărilor cultural-artistice din 27 august 2011.

Hotărîrea cu privire la aprobarea cadastrului funciar. Cadastrul funciar, conform situației de la 1 ianuarie 2011, nu a suferit schimbări comparativ cu situația din 2010, cuprinde suprafața totală de 3384,6 mii hectare, inclusiv terenuri irigate – 228,3 mii hectare, terenuri desecate – 69,2 mii hectare,

3. Dispoziții

Plan de reconstrucție a sediilor instanțelor judecătorești

Prim-ministrul a dispus Ministerului Justiției să prezinte un Plan de construcție și reconstrucție a tuturor instanțelor judiciare din țară, care presupune o perioadă de 5 ani de zile și un cost total de circa 20 mil. euro.

Asistență pasagerilor de avioane

Urmare a cazurilor de întârzieri prelungite a zborurilor din iulie 2011, Primul-ministrul a solicitat Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor să transpună în cadrul normativ din domeniul transportului aerian cele mai bune practici de stabilire a unor norme în materie de compensare și de asistență a pasagerilor, în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor.

Audiențe în teritoriu

Conform informației prezentate la Guvern, au fost semnalate colaborarea ineficientă dintre Guvern și autoritățile publice locale, precum și eschivarea demnitarilor de la deplasări și audiențe în teritoriu. Prim-ministrul a dispus reluarea vizitelor personale în teritoriu a membrilor Cabinetului de Miniștri și monitorizarea strictă a eficienței deplasărilor respective.

Asigurarea cu transport școlar

O problemă abordată de președinții de raioane este achiziționarea autobuzelor pentru transportarea elevilor și Premierul a solicitat urgentarea procedurii de achiziție, iar în cazul în care aceasta durează, găsirea unor soluții de închiriere a autobuzelor, astfel încât, la începerea anului școlar, problema să fie rezolvată.

Sistemul de ajutoare sociale

Viceprim-ministrul Mihai Moldovanu urmează să instituie un grup de lucru pentru analiza sistemului de stabilire și acordare a ajutoarelor sociale, precum și pentru elaborarea propunerilor de optimizare a sistemului, de implicare a beneficiarilor de ajutor social la lucrările publice în folosul comunității.

4. Ședințe. Decizii.

Ședință cu președinții de raioane

În cadrul ședinței convocate de Prim-ministru au fost discutate aspecte privind activitatea autorităților locale, cooperarea cu autoritățile centrale, problemele care există și modul în care acestea pot fi soluționate. Premierul a menționat că Guvernul își dorește o colaborare strânsă cu conducerea tuturor raioanelor Republicii Moldova și a îndemnat participanții la ședință să nu ezite să se adreseze atunci când este nevoie de implicarea Guvernului în soluționarea unor probleme. Prim-ministrul a mai sugerat președinților de raioane să constituie cât mai curând Asociația președinților de raioane. Președinții de raioane au menționat că asociația va fi formată în scurt timp după modelul Congresului Autorităților Publice Locale din Republica Moldova și au propus ca pe viitor la întâlnirile cu Premierul să participe și membrii Cabinetului de Miniștri, pentru a putea discuta și găsi soluții la problemele cu care ei se confruntă. În cadrul ședinței s-a convenit că astfel de întrevederi să fie desfășurate trimestrial, iar în cazuri de urgență să fie organizate videoconferințe

Întrevedere cu reprezentanții companiilor IT

La întrevederea cui premierul au participat reprezentanți ai Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Ministerului Finanțelor, Ministerului Educației, Centrului de guvernare electronică, ai unor instituții de învățământ superior. Discuția s-a axat pe crearea condițiilor care ar duce la dezvoltarea domeniului IT, scăderea prețurilor la calculatoare pentru populație, combaterea importului ilegal de calculatoare și creșterea pregătirii profesionale a specialiștilor în domeniul IT. Un subiect aparte a fost păstrarea facilităților fiscale pentru companiile producătoare de soft, având în vedere că valabilitatea acestora expiră în anul 2012. Reprezentanții sectorului IT au adresat solicitarea de a fi

păstrate în următorii ani condiții fiscale facilitate pentru companiile producătoare de software, pentru a menține competitivitatea acestora la nivel internațional, a contribui la dezvoltarea domeniului IT și la crearea de noi locuri de muncă. Prim-ministrul s-a pronunțat pentru identificarea unei soluții echitabile privind păstrarea facilităților fiscale și a solicitat elaborarea unei analize privind impactul asupra acestui domeniu în cazul în care condițiile fiscale vor fi menținute.

Comitetul interministerial de planificare strategică

În cadrul ședinței au fost examinate prioritățile strategice privind acțiunile de reformă care urmează a fi implementate pînă în luna octombrie, orientate spre sporirea productivității și competitivității, îmbunătățirea condițiilor de activitate pentru mediul de afaceri și atragerea investițiilor noi. Prim-ministrul a solicitat instituțiilor implicate în procesul de negocieri responsabilitate maximă pentru executarea întocmai a angajamentelor asumate, în scopul asigurării debursării suportului bugetar în mărime de 20 mil. dolari acordat Republicii Moldova de Banca Mondială, menționînd că această sumă deja este prevăzută în Bugetul de Stat. A doua chestiune examinată de Comitetul Interministerial pentru Planificare Strategică a vizat lista proiectelor prioritare pentru finanțare din Fondul Moldova Electronică, fiind selectate 5 proiecte care vor demara în anul curent, cu suportul financiar la Băncii Mondiale în cadrul Programului de e-Transformare a Guvernului RM. Valoarea estimativă a proiectelor se cifrează la 12,4 mil. lei, inclusiv: 4 mil. lei pentru crearea sistemului modern de e-achiziții publice; 3,5 mil. lei - pentru sistemul informațional "Registrul de Stat în Educație", care va cuprinde registre electronice ale elevilor, profesorilor, materialelor didactice și instituțiilor de învățămînt; 3,5 mil. lei pentru crearea sistemului performant de management al documentelor în Guvern; 700 mii lei pentru consolidarea infrastructurii Centrului de date al Centrului de Telecomunicații Speciale și 600 mii lei pentru dezvoltarea Registrului electronic al deținătorilor de date cu caracter personal - un proiect prioritar în contextul dialogului UE-RM privind liberalizarea regimului de vize, fiind parte a prevederilor Planului de Acțiuni UE-RM.

Vizită în localitățile din raionul Hîncești

Prim-ministrul s-a documentat vizavi de stadiul de îndeplinire a lucrărilor de construcție a caselor și obiectelor sociale, demarate acum un an, ca urmare a inundațiilor care au avut loc în această regiune și care au lăsat fără adăpost sute de familii. În localitatea Cotul Morii, potrivit datelor autorității publice locale, 318 de familii deja au trecut cu traiul în noile case, au fost săpate 18 fîntîni, populația este asigurată suplimentar cu apă potabilă. În satul Obileni sătenii s-au plîns că au rămas fără curent electric, din cauza conflictului creat între firmele de construcție și furnizorul de energie electrică. În satul Nemțeni, 76 de familii deja locuiesc în case noi, au început lucrările pentru construcția a încă 19 case, în cadrul celei de-a doua etape de construcție, realizate cu suportul Fundației „Concordia”.

Vizită în Găgăuzia

La o ședință în cadrul căreia au participat deputați ai Adunării Populare, membrii Comitetului executiv, primarii localităților din UTA Găgăuzia și conducătorii celor mai mari întreprinderi din regiune, Guvernatorul Găgăuziei, Mihail Formuzal a adresat solicitarea ca prim-ministrul Vlad Filat să candideze la funcția de Președinte al Republicii Moldova, deoarece este considerat de către locuitorii autonomiei drept lider politic național și persoană cu ample capacități administrative. În cadrul discuției, Vlad Filat a spus că Președintele țării urmează să fi ales în această toamnă, deoarece noi alegeri parlamentare anticipate nu sînt binevenite. În timpul deplasării la Ceadîr-Lunga, Prim-ministrul a vizitat ferma de creștere a cailor de rasă "AT Prolin", unde sunt crescuți cai de rasa „Orlov” și nu a ezitat să facă o scurtă plimbare călare.

Ședință privind comerțul de produse farmaceutice

Conform informațiilor prezentate de Ministerul Sănătății și CCCEC, la momentul de față 96% din denumirile de medicamente care se comercializează pe piața internă au fost introduse în Catalogul de prețuri și urmare a acestei acțiuni, prețurile la medicamente s-au diminuat, comparativ cu perioada similară a anului trecut, în medie cu 19%, s-a reușit stoparea creșterii prețurilor la medicamente, în anii precedenți aceasta fiind de peste 20% anual. Nu s-au diminuat prețurile la medicamentele importate din China, India, Siria, pe motiv că pe piețele din regiune acestea nu se comercializează și respectiv nu există prețuri de referință. Premierul a solicitat să fie reglementat mai bine modul în care sînt deschise farmaciile, inclusiv cele din cadrul spitalelor și policlinicilor. De asemenea, Ministrul s-a arătat nemulțumit de faptul că la anumite medicamente prețul nu s-a diminuat și a mai spus că este necesar de îmbunătățit sistemul de achiziții publice în cazul spitalelor și policlinicilor.

II. POLITICI ECONOMICE

1. Piața muncii

În statistici șomajul este în scădere, totuși mult mai mulți sunt în căutarea unui loc de muncă...

Potrivit [datelor BNS](#), în T1'2011 **populația economic activă** (populația ocupată plus șomerii) a Republicii Moldova a constituit 1328,7 mii persoane, fiind în descreștere cu 1,5% (-20,9 mii) față de T1'2010. Structura populației active s-a modificat după cum urmează: ponderea populației ocupate a crescut de la 93% la 93,8%, iar ponderea șomerilor s-a micșorat de la 7% la 6,2%.

Disparități importante pe sexe și medii în cadrul persoanelor economic active nu s-au înregistrat: ponderea bărbaților (52,3%) a depășit ponderea femeilor (47,7%), iar ponderea persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare față de cea a populației active din mediul urban (52,5% și respectiv 47,5%).

Rata de activitate a populației de 15 ani și peste (propoția populației active de 15 ani și peste în populația totală în vârstă de 15 ani și peste) a constituit 44,7%, fiind în descreștere față de valoarea trimestrului respectiv al anului precedent (45,5%). Acest indicator a atins valori mai înalte în rândul populației masculine – 49,2%, în comparație cu rata pentru femei – 40,5%. Rata de activitate a populației în vârstă de muncă (16-56 ani pentru femei și 16-61ani pentru bărbați) a fost de 52,4%.

Populația ocupată a constituit 1246,1 mii persoane, micșorându-se cu 0,7% față de trimestrul II 2010. Ca și în cazul populației economic active, nu au fost înregistrate disparități pe sexe (48,1% femei și 51,9% bărbați). Aceeași situație s-a înregistrat pe medii (46,7% mediul urban și 53,3% mediul rural). **Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste** (propoția persoanelor ocupate în vârstă de 15 ani și peste față de populația totală din aceeași categorie de vârstă) a fost de 41,9%, înregistrând o scădere de 0,4 p.p. în comparație cu T1'2010. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (16- 56/61 ani) a fost de 48,9%, a populației în de vârstă de 15-64 ani – 46,3% și în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 29,2%.

În distribuția după **activitățile din economia națională** se constată că în **sectorul agricol** au activat cca 388 mii persoane (peste 31% din totalul persoanelor ocupate). Față de trimestrul T2'2010 numărul populației ocupate în agricultură a scăzut cu 24,4 mii, sau cu cca 6%. În **activitățile non-agricole** numărul persoanelor ocupate a fost de peste 858 mii, în creștere cu peste 15 mii sau cu cca 2% față de T2'2010. Ponderea persoanelor ocupate în **industrie** a constituit 12,6% și în **construcții**, respectiv, 5,8%. În **sectorul servicii** au activat peste 50% din totalul persoanelor ocupate, această pondere crescând cu 1 p.p. față de T2'2010.

În **sectorul informal** au lucrat peste 13% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar cca 33% au avut un **loc de muncă informal**. Din numărul persoanelor ocupate informal salariații au alcătuit 25%, totodată peste 12% din totalul salariaților aveau un loc de muncă informal.

Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii a fost de 82,6 mii, fiind cu 11,9 mii mai mic față de T2'2010. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 59% din total numărul de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – peste 60%. **Rata șomajului** (propoția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară a înregistrat valoarea de 6,2%, fiind mai mică față de T2'2010 (7%).

2. Finanțe publice

Pentru acumulări mai mari la buget se merge pe măsuri radicale...

Recent, Ministerul Finanțelor a plasat pe site-ul oficial al acestuia, [un proiect](#) de modificare și completare a Codului Fiscal, care se prevede introducerea metodelor indirecte de impozitare și aplicarea acestora de la 1 ianuarie 2012, deși opiniile referitoare la aplicarea în Republica Moldova a acestor metode au fost contradictorii în cadrul AIE. Astfel, potrivit proiectului ministerului, metodele indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanelor fizice sînt “metode de determinare a venitului impozabil estimat prin intermediul analizei situației fiscale a persoanei fizice utilizând informații dintr-o gama largă de surse mai mult decît dările de seamă fiscale ale persoanei respective”.

Subiecții estimării sînt persoanele fizice rezidente, cetățeni ai Republicii Moldovan care nu desfășoară activitate de întreprinzător și care: **a.)** în perioada unui an fiscal obțin proprietăți (bunuri imobiliare, valori mobiliare, mijloace de transport, mijloace bănești) ce depășesc cumulativ suma de 1 milion de lei, cu excepția persoanelor fizice proprietari ai bunurilor imobiliare care au început construcția pînă la 1 ianuarie 2012, iar înregistrarea la organul cadastral au efectuat-o după aceasta dată; **b.)** efectuează pe parcursul unui an fiscal cheltuieli individuale, altele decît cele specificate mai sus, ce depășesc suma de 300 mii lei.

Politica bugetar-fiscală elaborată de Ministerul Finanțelor a fost criticată de unele formațiuni parlamentare. Pe de altă parte, cei de la finanțe au declarat că aceste metode de impozitare nu se referă la banii câștigați peste hotare și nu presupun aplicarea unui impozit adițional, ci sînt metode care permit să fie depistați oamenii cu averi și proprietăți ce nu plătesc impozitul pe venit. Spre exemplu, metodele indirecte de impozitare au fost aprobate fără probleme de către Guvernul României. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2011, în România se aplică deja impozitarea veniturilor din surse neidentificate ale persoanelor fizice.

Recensămîntul angajaților din sectorul public – măsură pentru optimizarea cheltuielilor...

În altă ordine de idei, spuneam în unul din numerele noastre de la început de an că 2011 ar trebui să fie anul optimizării finanțelor publice. Astfel, guvernul a decis efectuarea Recensămîntului angajaților din sectorul public și a cheltuielilor de personal (RASP), o măsură destul de salutară, bineînțeles dacă-și va viza scopurile stabilite și va fi implementată pînă la sfîrșit.

Recensămîntul va cuprinde toți salariații din fiecare instituție din sectorul public și urmează să fie efectuat la nivel de instituție pe fiecare angajat din cadrul sectorului public, activitatea cărora este asigurată din mijloacele Bugetului Public Național, inclusiv: bugetul de stat, bugetul unităților administrativ-teritoriale, bugetul asigurărilor sociale de stat și a fondului de asigurare în medicină.

Pentru efectuarea recensămîntului instituțiile publice urmează să completeze un formular și anexa la acest formular, cu respectarea indicațiilor metodologice pentru completarea formularului, care vor fi incluse în pachetul de documente anexat la prezenta scrisoare pentru fiecare instituție în parte (separat). Pachetul de documente va fi expediat la autoritatea publică centrală sau locală pentru toate instituțiile din subordine, cu anexarea listei acestora.

3. Sistemul bancar

Tertipuri de pe piața bancară – răsturnări de clasamente...

Recent Agenția de Consultanță Investițională „EVM Consulting” a elaborat un [nou studiu](#) în care este realizat clasamentul eficienței bancare pentru jumătatea anului 2011. Acesta indică o creștere pronunțată pe întreg sistemul bancar a venitului total și al venitului net total respectiv cu 13.7% și 10.3%, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2010.

Totodată s-au produs și niște schimbări interesante în clasamentul eficienței bancare față de T1'2011.

În trimestrul doi a fost înregistrată o cădere cu 11 trepte în clasament a *BCR Chișinău*, de pe poziția a 3-a, ocupată la finele T1'2011, pe a 14-a a clasamentului. Se repetă situația din trimestrul trei 2010, când BCR de pe poziția 3 a trecut pe treapta a 15-a. Potrivit celor de la „EVM Consulting”, reducerea eficienței băncii se datorează faptului că aceasta nu a reușit să gestioneze cheltuielile la fel de bine ca în primul trimestru, obținând un profit de doar 99.5 mii lei. De asemenea banca nu a reușit să obțină o rentabilitate la fel de mare a capitalului acționar și a veniturilor.

În același timp *Eximbank-Gruppo Veneto Banca* a căzut 6 poziții, de pe treapta a 6-a a topului pînă pe poziția a 12-a, revenind pe poziția deținută în primul trimestru anul 2010. *Banca Socială* și *Banca de Economii*, sînt în descreștere cu 5 și respectiv 3 poziții, situîndu-se pe treapta a 10-a și a 11-a din clasament.

Pe primul loc în clasamentul eficienței bancare a rămas același actor, *Moldova Agroindbank*, care deține și înfrîntatea în sub-clasamentele după indicatorii „venituri totale”, „venit net”, ROE și ROS. Această bancă a înregistrat cea mai mare rentabilitate financiară (ROE) și a activității operaționale (ROS), care constituie 9.3 și 29%. *Victoriabank* se regăsește pe treapta a doua, menținîndu-se pe aceeași poziție începînd din T2'2010. *Banca de Economii*, care acum trei luni, se poziționase pe treapta a 8-a în top, în trimestrul doi a coborît trei poziții, situîndu-se pe locul 11.

Comerțbank a urcat 5 poziții în clasament, stabilindu-se pe locul 6. În mijlocul clasamentului și la coada acestuia regăsim o serie de evoluții. Printre băncile care au urcat în cadrul clasamentului pe parcursul primelor 6 luni ale anului curent se numără *Mobiasbancă - Groupe Societe Generale* (+ 3 poziții, locul 4), *Moldindconbank* (+ 1 poziții, locul 3), *EuroCreditBank* (+5 poziții, locul 9), *Unibank* (9 poziții, locul 5), *Energbank* (+3 poziții, locul 7), *Fincombank* (+1 poziții, locul 8). *Procreditbank* și *Universalbank* s-au clasat pe aceeași poziție ca și în trimestrul I 2011, adică treapta a 13-a și respectiv a 15-a. Amintim că și *Centrul Analitic Expert-Grup* realizează începînd cu acest an un [rating trimestrial al performanței bancare](#).

III. TRANSNISTRIA

Pregătirea reluării consultărilor în format "5+2"

La 17 august 2011 reprezentantul special al Ministerului Afacerilor Externe (MAE) al Rusiei în procesul de negocieri în problema moldo-transnistreană, Serghei Gubarev, a efectuat o vizită la Tiraspol. Scopul vizitei a fost legat de precizarea poziției părții transnistrene în ajunul celei de-a doua runde a întâlnirii informale de la Moscova în format „5+2”, întâlnire ce urmează să aibă loc în luna septembrie. Diplomatul rus a discutat cu șeful diplomației transnistrene, Vladimir Yastrebceak, despre evoluția relațiilor dintre Tiraspol și Chișinău din perspectiva eventualei activizări a dialogului între părți. Concluzia diplomatului rus a fost că ajungerea la un numitor comun în relațiile Chișinăului cu Tiraspolul rămâne dificilă. Cu toate acestea, diplomația rusă va insista asupra atingerii unei înțelegeri în privința căilor ce conduc spre reglementarea problemei transnistrene. Deocamdată însă lucrurile sînt privite în mod diferit de către părți. Mai mult, Moscova este dispusă să insiste asupra oficializării „consultărilor în formatul 5+2, însă în limite rezonabile... Noi ne ocupăm de această activitate nu de dragul procesului, ci pentru rezultat. Spre regret, în formatul neoficial este greu să avem un rezultat practic. Nu avem un instrument de rigoare. Iar un asemenea instrument sînt anume negocierile formale”.

La rîndul lui, Vladimir Yastrebceak, a menționat că reluarea activității oficiale în format “5+2” are sens doar dacă poate aduce rezultate concrete. Însă este dificil să se vorbească despre perspectivele reluării activității oficiale a formatului “5+2” fără acceptarea egalității pîrților, „înlăturarea barierelor existente, fără formularea unei agende de lucru clare, fără stabilirea regulilor de joc exacte, inclusiv principiile de purtare a dialogului”. Și șeful misiunii OSCE în Republica Moldova, Philip Remler, s-a întâlnit la Tiraspol cu Vladimir Yastrebceak, care i-a prezentat informații detaliate despre poziția părții transnistrene.

La 31 august liderul transnistrean, Igor Smirnov, a oferit un interviu în care a specificat că:

- în ajunul celui de-al doilea tur al întâlnirilor informale în cadrul formatului „5+2”, care urmează să aibă loc în septembrie la Moscova, "poziția Transnistriei rămîne neschimbată".
- Transnistria este pregătită pentru procesul de negocieri, însă viitorul său trebuie să fie decis de poporul Transnistriei, așa cum poporul Moldovei își decide viitorul său. Însă Tiraspolul nu are cu cine purta negocieri în Moldova deja de doi ani. „Ce fel de societate este aceasta care timp de doi ani nu-și poate alege președintele? Noi avem 1030 de partide și mișcări sociale, însă dezbinarea societății la capitolul conducerii statului nu există. În Moldova însă o parte din societate dorește să meargă spre Europa, iar o parte se orientează spre Est”;
- la baza poziției Tiraspolului stă constituția și referendumul din 17 septembrie 2006 cu privire la asocierea cu Rusia;
- Transnistria va continua să-și construiască propriul sistem în baza armonizării legislației Rusiei în toate sferele vieții;
- Tiraspolul ar putea recurge la impunerea sancțiunilor economice Moldovei în condițiile existenței blocadei economice din partea Chișinăului, în care întreprinderile din Transnistria sînt impuse să activeze;
- Tiraspolul a adresat premierului rus Vladimir Putin o scrisoare, în care i-a solicitat alăturarea Transnistriei în calitate de observator în cadrul Uniunii Vamale Rusia, Belarus și Kazahstan.

Smirnov supus presiunilor în ajunul campaniei pentru alegerile prezidențiale

Pregătirile pentru alegerile prezidențiale din Transnistria, programate pentru 11 decembrie 2011, sînt în toi. La sfîrșitul lunii a august a avut loc congresul de constituire a mișcării – „Uniunea Populară”, care are drept obiectiv „dezvoltarea și consolidarea statalității RMN, asigurarea securității republicii față de pericolele interne și externe, menținerea și prosperarea comunității istorice unice – a poporului transnistrean”. Mișcarea în cauză este constituită după calapodul recentului „Front Popular” din Rusia și cuprinde 15 organizații obștești patriotice: Uniunea Apărătorilor RMN; „Memoria”; Consiliul Unit al Colectivelor de Muncă, Uniunea din Transnistria a Luptătorilor în Afganistan, Uniunea Femeilor din Transnistria, etc. Congresul l-a ales pe președintele „Uniunii Apărătorilor din Transnistria”, Igor Dudkevici, în calitate de lider al Consiliului central coordonator al mișcării. Delegații s-au adresat către liderul regiunii, Igor Smirnov, cu îndemnul de a-și înainta candidatura pentru următorul mandat prezidențial. Pe de altă parte, oponentii lui Smirnov din regiunea transnistreană publică statistici pentru a pune în evidență efectele guvernării de 21 de ani a lui Smirnov:

- clanul Smirnov menține controlul asupra regiunii, generînd corupție și disperarea printre cetățeni pe fundalul aprofundării crizei economice.
- anual se adoptă bugete cu deficite între 40-60%, care sînt achitate din resurse oferite de către Rusia, care se delapidază de către reprezentanții clanului Smirnov;
- deficitul balanței comerciale este în creștere continuă. În ianuarie-iulie curent agenții economici din Transnistria au exportat mărfuri în valoare de \$346 milioane (cu 5% mai puțin din nivelul de anul trecut) și au importat mărfuri de trei ori mai mult - \$902,6 7 milioane (cu 21% mai mult decît anul trecut). În consecință deficitul balanței comerciale s-a dublat și a depășit \$556,5 milioane;
- prețurile cresc galopant. În ianuarie-iunie curent în Transnistria prețurile la mărfuri și servicii au crescut în medie cu 11,35%. Cel mai mult s-au scumpit produsele nealimentare – cu 14%, iar produsele alimentare – cu 9%;
- datoria Transnistriei pentru gaze reprezintă \$2,7 miliarde;
- starea socială grea și disperarea populației are un impact major asupra situației demografice. În perioada guvernării lui Smirnov numărul populației din Transnistria a scăzut cu aproximativ 25%. În anul curent, la începutul lunii august descreștea naturală a populației din Transnistria a constituit 1549 de persoane. Mortalitatea infantilă este în creștere continuă, cu 16,1% mai mult față de perioada similară a anului 2010.

În aceste circumstanțe, unul din principalii oponenti politici ai lui Smirnov, președintele Sovietului suprem al Transnistriei, Anatolii Kaminsky, luptă pentru a deveni substituentul lui Smirnov în grațiile Moscovei. În iulie anul curent, Kaminsky a reușit să aibă mai multe întîlniri cu funcționari de cel mai înalt nivel din Rusia, asigurîndu-și și susținerea deschisă a partidului de guvernămînt din Rusia – “Edinaya Rossia”. Pe fundalul criticilor în adresa clanului lui Smirnov pentru delapidarea sumelor uriașe din suportul rusesc, Kaminsky s-a întors de la Moscova cu „vestea bună” că Rusia oferă un nou suport de ~200 milioane de ruble (~\$70 milioane) Transnistriei, lucru pe care îl va face și pe viitor sub garanțiile Sovietului suprem al Transnistriei că resursele vor fi cheltuite conform destinației și în cadrul Strategiei pentru Dezvoltarea Transnistriei 2025, pe care Sovietul suprem a elaborat-o împreună cu Duma de Stata a Rusiei.

IV. RELAȚII EXTERNE

1. Integrare europeană

Acordul RM-UE de facilitare a regimului de vize: a doua rundă de negocieri

Pe 29 august, la Chișinău s-a desfășurat cea de-a doua rundă de renegociere a Acordului RM-UE de facilitare a regimului de vize, semnat în 2007. Potrivit unui [comunicat al MAEIE](#), renegocierea Acordului a fost necesară pentru a ajusta prevederile acestuia la noul Cod de vize al UE, în vigoare din aprilie 2010, dar și pentru a extinde facilitățile în procesul de eliberare de vize pentru cetățenii moldoveni, ca urmare a dialogului privind liberalizarea regimului de vize. În particular, părțile au discutat despre extinderea categoriilor de persoane care să beneficieze de facilități în prezentarea documentelor justificative călătoriei, cărora să li se elibereze vize cu intrări multiple pentru un an și cinci ani, precum și a categoriilor de persoane care sînt scutite de plata taxelor pentru procesarea cererilor de viză.

Următoarea rundă va avea loc în octombrie 2011, la Bruxelles.

2. Cooperare bilaterală

Republica Moldova-Rusia

Pe 3 august 2011, la Moscova, au avut loc consultările între ministerele de externe ale Republicii Moldova și Federației Ruse la nivel de viceministri, delegațiile fiind conduse de către Andrei Popov și Grigori Karasin. Conform serviciilor de presă ale ambelor [ministere](#), părțile au discutat mai multe subiecte privind cooperarea bilaterală în domeniile politic, economic și umanitar. Un subiect aparte a fost cel al reluării negocierilor în formatul 5+2 în domeniul reglementării conflictului transnistrean în contextul reuniunii în formatul 5+2 din septembrie de la Moscova. În timpul vizitei, viceministrul A.Popov a avut o întâlnire și cu reprezentantul Rusiei în procesul de negocieri, Ambasadorul S.Gubarev.

Notă ADEPT: Unii politicieni de la Chișinău și-au exprimat scepticismul că eventuala reluare a negocierilor în formatul 5+2 ar putea impulsiona soluționarea conflictului transnistrean. Potrivit președintelui Partidului Liberal, Mihai Ghimpu, problema transnistreană nu trebuie discutată cu cei de la Tiraspol și că acest conflict poate fi soluționat doar în cadrul unui dialog între Chișinău și Moscova. Totodată, potrivit acestuia, influența Rusiei asupra Moldovei este factorul care împiedică aderarea acesteia la UE.

Republica Moldova–Romania

Caracterul ascendent al relațiilor moldo-române s-a menținut și în luna august, în special în domeniul cooperării instituționale.

După ce, inițial, Guvernul României a anunțat că va oferi cetățenilor moldoveni 2150 de burse pentru anul de studiu 2011-2012, în pe 24 august [statul român](#) a decis să dubleze numărul de locuri și a crescut oferta de burse alocate elevilor și studenților din Republica Moldova pînă la 5000 de locuri.

Tot în luna august, Ministerul de Interne de la Chișinău și Ministerul Administrației și Internelor de la București, [au semnat](#) un plan comun de acțiuni ce vizează noi tactici și metode în combaterea criminalității. Documentul, semnat pe 4 august, va facilita cooperarea și schimbul de informații operative, precum și organizarea activității de prevenirea și combatere a infracțiunilor de crimă organizată cu caracter transfrontalier între 3 subdiviziuni ale ministerului moldovean de interne, Direcția misiuni speciale,

Direcția investigații și securitate internă și Direcția operativă, și Direcția generală de informații și protecție internă din cadrul ministerului de interne român.

Pe 31 august, la Timișoara, România, a fost inaugurat Consulatul Onorific al Republicii Moldova, costurile legate de înființarea și activitatea acestuia fiind suportate de consulul onorific, profesorul universitar Silviu Sofronie. Potrivit [Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene](#) (MAEIE) Consulatul Onorific de la Timișoara nu va presta servicii consulare (adică nu va perfectă acte, documente notariale), decât doar în situații exclusive cu acceptul și la indicația MAEIE. Teritoriul circumscripțional va cuprinde județele Timișoara, Arad, Bihor, Hunedoara și Caraș-Severin.

Republica Moldova–SUA

Pe 25 august, Victor Bodi, Secretar general al Guvernului RM și Marcus Micheli, Însărcinat cu Afaceri, Ambasada SUA [au semnat](#) primul Amendament la Acordul de asistență dintre Guvernul SUA și Guvernul RM pentru creșterea economică din 6 iulie 2010. Potrivit acestui acord, SUA urma să aloce Republicii Moldova 10 milioane dolari SUA pentru dezvoltarea economică. Amendamentul prevede dublarea mijloacelor financiare, acestea ridicându-se la suma de 20,460 mln dolari SUA. Suportul financiar alocat de către SUA urmează să fie direcționat pentru implementarea programului Guvernului Republicii Moldova, în domeniile legate de îmbunătățirea mediului de afaceri, promovării exporturilor, creșterii competitivității și stimulării activității economice în general. Asistența va fi folosită și pentru crearea unui grup de lucru pe lângă Ministerul Finanțelor privind revizuirea Codului Vamal al Republicii Moldova, astfel încât acesta să corespundă standardelor europene.

V. COMENTARIU

Sfârșitul jalnic al “poveștii de succes”

Igor Boțan

1. Realizările AIE în prima jumătate a lui 2011

Încheierea sesiunii parlamentare de primăvară-vară a prilejuit facerea bilanțului activității Alianței pentru Integrare Europeană (AIE). Reprezentanții a două formațiuni din AIE – Partidul Democrat din Moldova (PDM) și Partidului Liberal (PL), au evitat să împărtășească opiniei publice ce a realizat Alianța de guvernare. Doar liderul fracțiunii parlamentare a Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM), Valeriu Streleț, a convocat jurnaliștii pentru a-i informa că: „În sesiunea parlamentară de primăvară-vară, fracțiunea PLDM și-a concentrat eforturile exclusiv pe realizarea obiectivelor stabilite anterior și anume – **transformarea Republicii Moldova într-un veritabil stat liber, democratic, european și prosper**...Pe durata sesiunii parlamentare, PLDM a avut 28 de inițiative legislative, dintre care 6 au fost adoptate, alte 21 se află în proces de lucru, una a fost retrasă, iar una respinsă. De asemenea, împreună cu colegii din AIE, deputații PLDM au prezentat 12 inițiative legislative, dintre care 8 au fost adoptate”.

Atît a realizat AIE în efortul *schimbării pînă la capăt*, pentru *bunăstare, respect și progres* într-o *Moldovă fără sărăcie*. În contextul acestui rezultat, Prim-ministrul și liderul PLDM, Vlad Filat, a specificat că: „Din păcate, un șir de proiecte de legi importante, care au fost inițiate de Guvern, nu au avut finalitate în Parlament. Este o situație regretabilă și care va avea consecințe directe, inclusiv și la capitolul acumulări la buget, dar și la nivel de viteză cu care ne mișcăm în acest proces de reformă”. Anterior, Premierul spunea mai concis și mai clar – „lucrurile nu merg”, iar acest adevăr fusese spus doar peste două luni după ce Chișinăul, la invitația Premierului Vlad Filat, fusese vizitat de Vice-președintele SUA, Joseph Biden și de Premierul Poloniei, Donald Tusk, pentru a se convinge de „povestea de succes” a reformelor din Republica Moldova. Primul a promis chiar să se întoarcă – “I’ll be back!”, pentru a se bucura împreună cu cetățenii moldoveni de rezultatele succesului, iar al doilea a anticipat eventuala consolidare a succesului de pe urma preluării președinției Consiliului UE de către Polonia și susținerea demersurilor europene a guvernanților moldoveni.

Constatînd că “lucrurile nu merg”, Premierul i-a invitat pe Înalțul Reprezentant al UE pentru Afaceri Externe și Politică de Securitate, Catherine Ashton și pe Președintele Consiliului European, Herman Van Rompuy, să viziteze Republica Moldova pentru a se convinge că, de fapt, “povestea de succes” a degenerat în “sindromul ucrainean” și că e nevoie de un „mandat european” pentru a salva situația. A urmat expunerea măsurilor propriu-zise de salvare a situației, și anunțarea că aplicarea lor a fost amînată pînă la toamnă: „Partea ce ține de activitatea mea în calitate de Prim-ministru, ce ține de Comitetul pentru Reformă, ce ține de Consiliul Economic, urmează în toamnă să fie pusă pe agendă. Ca, spre exemplu, solicitarea de remanieri în Guvern”.

2. Cine-i de vină?

Pentru ca “mandatul european” pentru redresarea situației să se plieze pe suveranitatea poporului, Premierul Vlad Filat a inițiat consultări, despre care a promis că „vor deveni periodice”, cu cetățenii, societatea civilă, mediul academic, mediul de afaceri, opoziția etc., iar aceste consultări, după prima rundă, s-au încununat cu Adresarea din 12 iulie către cetățeni a Primului-ministru. Mesajul dezvăluie de ce „lucrurile nu merg”:

- există o diferență mare între cum este înțeles rolul AIE de către Prim-ministru și modul în care îl înțeleg unii dintre colegii din AIE;
- presiunile politice asupra Guvernului și asupra Primului-ministru s-au accentuat în momentul în care a început lupta cu schemele frauduloase de la întreprinderile de stat;
- Guvernul nu se confruntă cu opoziția politică făcută de comuniști, ci cu opoziția făcută de partidele din interiorul AIE – PDM și PL, supărați pe rezultatul obținut de PLDM în alegerile parlamentare și locale, cele două componente fixându-și drept obiectiv blocarea activității Premierului prin trecerea tuturor deciziilor prin diferite filtre de partid, în funcție de interesul unui sau altui politician;
- adevăratul pericol nu ține de o eventuală „comunizare” a Republicii Moldova, ci de „mafiozizarea” ei.

De fapt, constatările Premierului Vlad Filat au expus de o manieră acceptabilă ceea ce acesta anunțase anterior explicit, dar scandalos – existența și funcționalitatea AIE este amenințată de un „Păpușar” malefic, care, tragînd sforile pentru a-și anima „marionetele” din eșaloanele superioare ale instituțiilor statului și sistemul judiciar, blochează reformele și activitatea Guvernului. Deși era clar de la bun început despre cine este vorba, totuși, Premierul avea obligația și privilegiul exclusiv să anunțe public cine a învăluit Republica Moldova în „tentacule”. Insistența jurnaliștilor s-a soldat cu succes și numele „Păpușarului” a fost pronunțat – vice-președintele PDM, vice-președintele Parlamentului, Vladimir Plahotniuc. Pentru a-și demonstra hotărîrea în vederea eliberării de tentacule și deblocarea activității Guvernului Premierul le-a transmis următorul mesaj celor ce se vor opune propunerilor sale: “sînt dispus să pierd enorm în planul imaginii personale pentru a mă lupta cu ei pînă la capăt”.

3. Ce-i de făcut?

Potrivit Premierului, deblocarea situației este posibilă doar după realizarea mai multor acțiuni, printre care:

- dinamizarea implementării procesului de reformă și lupta împotriva corupției;
- redarea funcționalității instituțiilor statului, care să nu fie resetate de cîte ori se schimbă partidele de la guvernare, astfel încît să deservească necesitățile publice și nu pe cele ale grupurilor de interese;
- evaluarea activității Cabinetului de miniștri și a instituțiilor publice independente, urmată de remanieri;
- fiecare partid din AIE să facă o evaluare a activității conducătorilor de instituții pe care i-au desemnat, lucru pe care îl va face și PLDM, după care să se discute pe marginea acestor evaluări și să se ia deciziile care se impun;
- adoptarea Legii cu privire la responsabilitatea ministerială, astfel încît „fiecare membru al Cabinetului de miniștri să poarte răspundere personală pentru activitatea desfășurată”;
- modificarea Legii cu privire la Guvern prin eliminarea prevederilor despre Prezidiul Guvernului, care s-a dovedit a fi un instrument birocratic și inutil;
- revenirea la formula precedentă de adoptare a deciziilor în Guvern, cu simpla majoritate a voturilor membrilor Cabinetului prezenți la ședință;
- depolitizarea instituțiilor de drept – justiția, Procuratura Generală, Serviciul de Informație și Securitate (SIS), Ministerul Afacerilor Interne (MAI) și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC), pentru a rupe cercul vicios al unui sistem corupt de pe urma politizării excesive: numirea conducătorilor după criterii politice și deservirea intereselor celor care determină numirile în funcție;
- asigurarea stabilității politice prin depășirea efectelor crizei constituționale.

De fapt, problema **asigurării stabilității politice** reprezintă punctul culminant al Adresării Premierului către cetățeni, subliniindu-se că “instabilitatea politică încetinește

implementarea reformelor, procesul de atragere a investițiilor străine și afectează imaginea țării noastre în exterior”, de aceea, problema respectivă este „una de importanță majoră”. Pornind de la problema asigurării stabilității politice prin depășirea crizei constituționale, liderul PLDM a subliniat că va face tot ce este posibil pentru a evita un nou scrutin electoral anticipat prin apelarea la toate partidele politice să reia dialogul privind alegerea președintelui țării, constatînd în același timp, că întreruperea dialogului cu opoziția a fost una dintre marile greșeli ale AIE.

Însă, pentru evitarea alegerilor parlamentare anticipate e nevoie de eliminarea:

- personalizării funcțiilor, care a condus la situația în care nu se poate alege Președintele țării;
- egoismului, atunci cînd e vorba de interesul național, care nu trebuie să fie sacrificat pentru orgoliul cuiva.

Anticipînd criticele legate de intenția de revizuire a Acordul AIE din decembrie 2010, Premierul a ținut să precizeze că nu va fi el cel care va rupe Alianța, iar propunerile sale „nicidecum nu pot fi privite ca o **reformatare** a AIE, noțiune care, se pare, a intrat puternic în vocabularul unor politicieni și care este folosită cu orice ocazie. Este, de fapt, o **resetare funcțională** a Alianței – un procedeu absolut necesar pentru a asigura stabilitate în țară și eficiență în actul guvernării”. Propunerile în cauză prevăd două abordări:

- identificarea de către toate partidele parlamentare, în urma dialogului constructiv, a unei candidaturi de consens pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova;
- amendarea solidară de către toate fracțiunile parlamentare a Constituției, cu scopul revenirii la procedura de alegere a Președintelui de către întreg poporul.

Astfel, lansarea procedurii de alegere a șefului statului este punctul de bifurcație, care odată trecut, va pecetlui soarta AIE. Altfel zis, pentru PLDM prevederile Acordului de constituire a AIE, referitoare la distribuirea funcțiilor supreme în stat, care prevăd că liderul PDM, Marian Lupu, va fi susținut solidar pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, iar liderului PL, Mihai Ghimpu, pentru funcția de Președinte al Parlamentului, nu mai sînt intangibile, ba dimpotrivă. Argumentul PLDM este că fără implicarea PCRM problema crizei instituționale nu poate fi rezolvată, iar propunerile ipotetice de depășire a crizei, vociferate de PL și PDM, depășesc prevederile cadrului constituțional.

Deși criticată, Adresarea Premierului Vlad Filat către cetățeni este un document prețios, măcar pentru faptul că expune toată paleta de nuanțe ce caracterizează relațiile dintre componentele AIE. Prin acest document, Premierul și liderul PLDM a preluat inițiativa politică și indică asupra unor priorități noi, demonstrînd că și-ar fi creat cel mai larg spațiu de manevră, bazat pe cîțiva piloni:

- „mandatul UE”;
- suportul societății, instituționalizat prin „Comitetul pentru Reformă”;
- suportul mediului de afaceri, instituționalizat prin „Consiliul Economic”;
- înțelegerea din partea opoziției, în persoana Partidului Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM).

4. Reacția PCRM la conflictele din AIE

În perioada consultărilor Premierului Vlad Filat cu societatea, la 29 iunie, fracțiunea parlamentară a PCRM a lansat o Declarație în care a calificat conflictele dintre liderii AIE drept „reglări de conturi” asemănătoare cu cele dintre capii „grupărilor criminale organizate” și nu este o polemică a unor lideri politici de nivel național. În consecință, pentru depășirea stării de conflict, PCRM a propus debarcarea conducerii Parlamentului. Deși implicit, propunerea PCRM a fost făcută către PLDM, fracțiunile parlamentare ale celor două formațiuni dispunînd de majoritatea calificată a cel puțin 2/3 din voturile necesare pentru demiterea Președintelui Parlamentului.

Propunerea PCRМ avea sens doar din perspectiva realizării unui plan, vehiculat în culise, care prevedea preluarea temporară de către Premierul Vlad Filat a funcției Președintelui interimar, conform normelor constituționale, pentru a „curăți” Guvernul de miniștrii incomozi. În consecință, PCRМ ar fi acceptat să susțină un Guvern minoritar al PLDM, fără formalizarea unei coaliții, în schimbul alegerii reprezentantului PCRМ în funcția de Președinte al Parlamentului, care ar fi preluat și funcția de Președinte interimar pînă la alegerea șefului statului potrivit normelor constituționale și legislației în vigoare. Dacă un astfel de plan a existat, atunci acesta a fost unul de „încercare de minte”. PCRМ nu poate ascunde că își dorește să profite de disensiunile din AIE pentru a o distruge cu ajutorul PLDM, pe care mai apoi să-l scoată din joc sau, cel puțin, să și-l subordoneze, anihilîndu-i orice spațiu de manevră. Însă, se pare că liderul PLDM este destul de bine consiliat ca să nu repete experiența cooperării Partidului Popular Creștin Democrat (PPCD) cu PCRМ.

La o săptămînă după lansarea de către PCRМ a Declarației invocate, Premierul Vlad Filat a avut o întrevvedere cu Vladimir Voronin în cadrul consultărilor cu societatea, după care liderul PCRМ s-a exprimat în termeni elogioși față de Premier, identificîndu-l drept „cel mai breaz” dintre liderii componentelor AIE. În consecință, PCRМ și-a schimbat mesajul, insistînd asupra creării unei coaliții largi, neformale, pentru depășirea crizei instituționale. În acest sens, liderii PCRМ au promis să întreprindă boicotul ședințelor Parlamentului și în luna septembrie, odată cu demararea sesiunii de toamnă, să-și continue activitatea în ședințele plenare.

5. Reacția PDM și PL la Adresarea Premierului

Deși partenerii de coaliție – PL și PDM, nu au spațiul de manevră al PLDM, aceștia au în schimb un vast arsenal de posibilități pentru a reduce din elanul și pretențiile liderului PLDM și a formațiunii acestuia. Astfel, liderii PL și PDM au reacționat la Adresarea Premierului către cetățeni imediat, cu un grad de virulență mai mare peste cît se putea aștepta. Liderii PL și PDM, precum și susținătorii acestora au pus la îndoială:

- *sinceritatea Premierului*. Potrivit reprezentanților PL și PDM, Premierul Filat nu este sincer atunci cînd afirmă că prezidiul Guvernului îi încorsetează activitatea, menționînd că după constituirea AIE-2, în prezidiu au fost examinate peste 500 de proiecte și doar 5 dintre acestea nu au fost acceptate, adică mai puțin de 1%. Iar după istoria din septembrie 2010, cu angajarea prin manipulări a răspunderii de către Prim-ministru, pentru un proiect de lege pe care deputații și așa doreau să-l susțină, Vlad Filat nu ar avea nici un drept moral să invoce inutilitatea prezidiului;
- *capacitatea de a lucra în echipă și a comunica normal cu colegii*. Liderii PL și PDM afirmă că blocajele la care se referă Premierul apar din cauză că PLDM refuză să discute în Consiliul Alianței (așa cum prevede Acordul de constituire a AIE) problemele ce comportă dificultăți și necesită mai întîi un consens de principiu între aliați, înainte de inițierea dezbaterilor publice. Pentru a-și susține acuzațiile la adresa Premierului că acesta ar fi arogant și cu înclinații autoritare, aliații din AIE au invocat exemplul părăsirii PLDM în ultimul an de către membri marcantî, care-i asigurau un grad sporit de notorietate – ex-președintele fracțiunii parlamentare și prim-vicepreședintele PLDM, Mihai Godea, ex-ministru al Justiției, Alexandru Tănase, avocatul și ex-președintele Comisiei parlamentare de anchetă pentru elucidarea evenimentelor din 7 aprilie 2009, Vitalie Nagacevschi, alte personalități cu un grad sporit de competență și vizibilitate. Astfel, liderii PL și PDM au încercat să acrediteze ideea că lucrurile merg prost în alianță din aceleași motive care au secătuit PLDM de un șir de persoane notorii;
- *legitimitatea ambițiilor de a se erija în calitate de singur promotor al reformelor, luptător împotriva corupției și a schemelor frauduloase*. Capacitatea PLDM de a face reforme a fost luată în derîdere de către liderul PL, Mihai Ghimpu – „a schimba omul lui „P” cu omul lui „F”, asta nu-i reformă”. Modul în care a fost

provocat și soluționat conflictul de la întreprinderea de panificație „Franzeluța”, într-adevăr, a generat un șir de nedumeriri. Iar înlocuirea fostului director al întreprinderii cu un membru marcant al PLDM (ex-director al aceleiași întreprinderi numit în 2003 și apoi demis în 2004, pe timpul guvernării PCRM), a fost în măsură să pună sub semnul întrebării credibilitatea intențiilor anunțate în Adresarea Premierului către cetățeni.

Invocînd argumentele de mai sus, liderii PL și PDM l-au îndemnat pe Vlad Filat să nu umble cu vicleșuguri și să se decidă o dată dacă vrea să distrugă AIE și să facă coaliție cu PCRM. Iar dacă nu mai poate conduce colegial Guvernul, atunci să-și prezinte demisia din funcția de Prim-ministru, așa cum îndemna chiar el: „cine nu poate lucra – să plece”. Reacțiile oponentilor Premierului, indiferent dacă sînt obiective sau subiective, au demonstrat că Adresarea către cetățeni a eșuat să responsabilizeze partenerii de Alianță, după cum era concepută inițial. În fine, Adresarea nu a motivat liderii PL și PDM să aplaneze conflictul din cadrul AIE și nici nu i-a pus în gardă în privința recurgerii la „măsurile ce se impun” din partea Premierului.

Așa stînd lucrurile, Vlad Filat s-a pomenit într-o situația delicată – colegii din AIE nu cred nici în sinceritatea lui și nici în capacitatea acestuia de a-și realiza avertismentele. Recurgerea la consultările cu societatea și cu opoziția nu lărgeste deloc cîmpul de manevră al Premierului, poate doar cîmpul pentru PR și lustruire a imaginii. Liderul PL, Mihai Ghimpu, a declarat fără echivoc, că au fost examinate toate posibilitățile de manevră ale Prim-ministrului și că acestea ar inofensive. Într-adevăr:

- *coaliția PLDM cu PCRM* pe lîngă faptul că l-ar putea ruina pe primul mai este și refuzată de ultimul, care din interese foarte clar exprimate vorbește doar despre o eventuală coaliție largă, informală, care ar constata, cel puțin, decesul AIE. Înțelegînd aceste lucruri, liderul PLDM afirmă în Adresarea sa către cetățeni că nu va fi el cel ce va rupe Alianța;
- *demisionarea din funcția de Prim-ministru* ar fi o greșeală, iar invocarea repetată a acestei amenințări l-ar pune într-o situație jenantă, fiindcă nimeni nu-l va crede. De fapt, demisionarea Premierului poate avea drept scop doar provocarea alegerilor parlamentare anticipate, care pot fi provocate și de incapacitatea alegerii șefului statului. Însă PLDM abia dacă mai poate spera la un rezultat mai bun decît cel de la alegerile parlamentare din noiembrie 2010. Alegerile locale din iunie 2011 au demonstrat că PLDM a intrat într-un sesizabil declin după pierderea întregii cohorte de membri cu notorietate. După eșecul „poveștii de succes” UE nu ar mai da bani pentru „votul peste hotare”, care oricum va fi valorificat de PL. Factorul administrativ, ca urmare a recentei victorii în primăriile din aproximativ 1/3 de localități și a ~40% din funcțiile de președinte de raion, abia dacă va putea compensa pierderea personalităților notorii, mai ales că unii dintre ei au lansat propriile proiecte politice și declară că au susținători inclusiv în PLDM. În plus, provocarea alegerilor anticipate ca urmare a demisiei Premierului ar însemna anunțarea unei alianțe postelectorale iminente a PLDM cu PCRM (dacă acesta nu va obține victoria absolută ca urmare a „calității” guvernării AIE), altfel neavînd rost provocarea alegerilor. Ultimul factor i-ar crea PLDM un mediu informațional extrem de virulent. În general, orice manevră a PLDM de a deveni partenerul PCRM îl va transforma pe primul în partener de mîna a două, lipsit de orice cîmp de manevră (așa că *nu va costa pielea cît dubala*);
- *angajarea răspunderii* pentru un program reformist este problematică fiindcă după plecarea figurilor notorii din partid, practic, sînt foarte puțini cei care ar putea plămădi un program original cu șanse mari de realizare în condiții existente de adversitate, atît din partea PCRM, cît și a colegilor din AIE.

Cercul este închis, iar câmpul de manevră strîmtorat. În astfel de circumstanțe, nu rămîne decît cramponarea PLDM de problema „depășirea crizei constituționale” prin găsirea unei formule pentru alegerea șefului statului. PLDM are motive să se abțină de la lansarea procedurii de alegere a șefului statului în condițiile prevăzute de legislația existentă, așa cum insistă PCR. Varianta PCR de identificare a unei candidaturi comune este periculoasă, fiindcă PCR o poate bloca în orice moment de dragul provocării alegerilor anticipate, pe care le poate cîștiga detașat. Pe de altă parte, PLDM nu-i convine nici varianta agreată de PL și PDM – modificarea Constituției în sensul diminuării treptate a pragului de alegere a șefului statului pînă la alegerea acestuia cu majoritatea simplă a votului deputaților. PLDM îi convine o singură variantă – alegerea directă a șefului statului, fiindcă doar astfel liderul formațiunii, Vlad Filat, poate ocupa funcția supremă. Acest lucru îl înțeleg toți. Liderul PCR, Vladimir Voronin, a declarat deja că această variantă a fost și rămîne inacceptabilă pentru formațiunea pe care o conduce. Președintele de onoare al PDM, Dumitru Diacov, de asemenea și-a exprimat dezacordul cu această variantă, lăsînd să se înțeleagă că neînțelegerile din AIE sînt rodul aspirației liderului PLDM de a ajunge în funcția supremă. Doar liderul PL, Mihai Ghimpu, ar accepta alegerea directă a șefului statului ca urmare a adoptării unei Constituții noi. Totuși, liderul PL a subliniat că alegerea directă a șefului statului ar putea avea loc doar după depășirea crizei politice și onorarea înțelegerilor existente în cadrul AIE.

În aceste circumstanțe, evident, colacul de salvare pentru PLDM îl reprezintă ideea adoptării unei Constituții noi, idee lansată și promovată în 2010 de liderul PL, dar care a fost blocată inclusiv de către PLDM. Ideea adoptării unei noi Constituții a fost confirmată de liderul fracțiunii parlamentare a PLDM, Valeriu Streleț: „Este nevoie de o perfecționare amplă a Legii Supreme, vom discuta la modul serios despre **un text al noii Constituții...** există două metode de depășire a crizei constituționale din Republica Moldova și alegerii șefului statului... Prima ține de lansarea unei inițiative legislative în cadrul Parlamentului, dar trebuie să ai susținerea deputaților sau, ești sigur că o altă soluție în afară de referendum nu poate exista. Trebuie de specificat că subiectul ce a fost scos la referendum o dată, nu poate fi supus referendumului pentru a doua oară, mai devreme de 2 ani.

6. Concluzii și așteptări pe termen mediu

Impactul eșecului „poveștii de succes”

- Adresarea Premierului Vlad Filat către cetățeni a marcat recunoașterea sfîrșitului „poveștii de succes”, fapt precedat de mesajul transmis guvernanților moldoveni de către reprezentantul UE la Chișinău, Dirk Schubel – „luna de miere în relațiile UE cu Republica Moldova s-a terminat, a venit timpul reformelor și acțiunilor concrete”. Reformele însă nu au cum să se desfășoare fiindcă în AIE “lucrurile nu merg”;
- clarificarea cauzelor de ce “lucrurile nu merg” a adus AIE la limita dezintegrării. Premierul și liderul PLDM, Vlad Filat, a individualizat vinovatul pentru blocajul din AIE – „Păpușarul”, care prin „marionetele” sale a învăluit Republica Moldova cu tentaculele mafiei. Pe de altă parte, liderii PL și PDM consideră că vina o poartă și liderul PLDM, cu ambițiile sale nerealizate și incapacitatea de a comunica normal cu colegii în vederea onorării obligațiilor prevăzute în Acordul de constituire a AIE;
- multe din afirmațiile liderului PLDM despre AIE, în general, și despre colegii din PDM și PL, în particular, sînt credibile, dar sînt credibile și afirmațiile adverse. După *adevărurile* pronunțate cu reciprocitate de liderii AIE, precum și după utilizarea publică a unui limbaj de genul celui menționat, ar fi naiv să se creadă că AIE mai poate activa cu un randament cît de cît acceptabil sau că mai poate avea suport moral în cercurile largi ale cetățenilor;
- argumentele referitoare la necesitatea păstrării AIE de teama revenirii la guvernare a PCR nu i se mai par convingătoare liderului PLDM și nu mai pot menține AIE pe

linia de plutire. Totuși, ruperea AIE de către PLDM comportă un șir de riscuri pentru Prim-ministru și formațiunea pe care o conduce. De aceea, în pofida pledoariei în favoarea unui dialog cu PCRM, este puțin probabilă, deși nu este exclusă, o alianță între cele două formațiuni.

- guvernarea slabă și haotică a AIE a rezistat datorită suportului financiar al UE și altor parteneri de dezvoltare. Mitul despre „Republica Moldova – povestea de succes” a stat la baza suportului invocat, avînd în vedere scopul strategic al UE – dezvoltarea Parteneriatului Estic. Odată că prăbușirea „poveștii de succes” este logic să se aștepte subțierea suportului financiar pentru Republica Moldova, clanurile politico-economice ale căreia s-au angajat în lupte intestinale, uitînd de onorarea obligațiilor permanente „asumate”;
- ruina „poveștii de succes” ar trebui să atragă după sine și erodarea relațiilor oficiale, dar și a celor informale dintre elitele politice moldovene cu cele din UE, etc. Eșecul exemplului pozitiv pentru statele Parteneriatului Estic va agrava și mai mult statutul de stat periferic al Republicii Moldova. Nu se știe cînd vor mai exista oportunități pentru vreun mit cu potențial de progres rapid pentru Republica Moldova, precum cel al „poveștii de succes”.

Cîmpul de manevră redus al PLDM

- eventuală coalizare cu PCRM ar transforma PLDM într-un partener completamente subordonat, atît politic, cît și moral. Întrucît PCRM nu va putea renunța la mitul despre înlăturarea sa de la guvernare, în 2009, prin intermediul unei „lovituri de stat”, a cărui protagonist principal este desemnat chiar liderul PLDM, Vlad Filat, acesta va mai fi nevoit să suporte „complexul vinovăției” pentru „suferințele morale” pe care i le-a provocat liderului PCRM, Vladimir Voronin, din 2009 încoace;
- în eventualitatea coalizării cu PCRM liderul PLDM va trebuie să-și revizuiască atitudinea față de evenimentele din 7 aprilie 2009, renunțînd la promisiunea publică de a edifica un monument „victimelor regimului lui Voronin”. Plus la toate, PLDM va trebuie să accepte un program de guvernare elaborat preponderent de experții PCRM, lucru care va eroda imaginea PCRM, intrat pe scena politică cu sarcina prioritară – „Moldova fără Voronin, Moldova fără comuniști”;
- așadar, în pofida aparențelor, cîmpul de manevră al PLDM este destul de limitat. Deocamdată, PCRM urmărește doar dezintegrarea AIE și nu o coaliziție cu PLDM, de aceea, va insistă asupra unei coaliții largi, cu scopul declarat de depășire a crizei constituționale, prin alegerea șefului statului.

Cîmpul de manevră al PCRM

- pentru PCRM contează lansarea procedurii alegerii șefului statului ca mecanism de declanșare a alegerilor parlamentare anticipate. Dezintegrarea AIE reprezintă o premisă clară că Republica Moldova nu poate fi guvernată fără PCRM. În aceste circumstanțe, nu mai contează dacă componentele AIE vor agree propunerea PCRM de a identifica o candidatură consensuală pentru funcția de șef al statului. Întrucît alegerea șefului statului se face prin vot secret, PCRM va putea prăbuși procedura respectivă „în secret”, fără riscuri de a fi învinuit. Dimpotrivă, vina va cădea mai degrabă pe deputații AIE, care niciodată nu au știut ce au de făcut;
- în situația aflării AIE în stare de descompunere, liderul PCRM nu are nevoie numai de o revenire la guvernare, ci de o revenire triumfală și cu pondere. De aceea, pentru PCRM pare a fi principial să revină anume cu titulatura pe care o avea în momentul cînd a fost înlăturat de la guvernare prin intermediul „loviturii de stat”. Aceasta explică de ce liderul PCRM, Vladimir Voronin, a pus capăt discuțiilor despre *rebrandingul* PCRM;
- încercarea pregătirii terenului pentru o eventuală coalizare a PCRM cu PLDM, prin intermediul „modernizării și rebranding-ului” PCRM, a fost stopată de o manieră

brutală de către Vladimir Voronin care, recunoscînd calitățile manageriale ale colegului său mai tînar, Igor Dodon, și a succesului răsunător al acestuia la recente alegeri municipale, l-a numit „mai verde decît PLDM”, din punct de vedere politic;

Comportamentul așteptat din partea AIE

- cum componentele AIE nu au soluții reciproc acceptabile pentru depășirea crizei instituționale acestea, cel mai probabil, vor încerca să mimeze căutarea soluțiilor pentru a trage din timp, cel puțin pînă în primăvara lui 2012 sau chiar și mai mult;
- cel mai probabil, componentele AIE se vor crampona de hotărîrea Curții Constituționale și recomandările acestei privind depășirea crizei constituționale, inițiind diverse variante de modificare a Constituției sau de adoptare a unei legi supreme noi. Adoptarea unei Constituții noi este prevăzută chiar de programul de guvernare al AIE și procesul poate dura destul de mult, minim o jumătate de an, un an și chiar mai mult;

Comportamentul așteptat din partea PCRM

- PCRM înțelege șiretlicurile la care se pot deda componentele AIE, de aceea, pentru sezonul politic de toamnă și-a pregătit unealta de pressing - „Congresul cetățenilor”, atît pentru menținerea mobilizării electorale, dar mai ales pentru lupta împotriva „uzurpatorilor puterii”;
- pentru PCRM este principial ca procedura alegerii șefului statului să înceapă cît mai curînd posibil, pentru a clarifica lucrurile către sfîrșitul anului curent. Amînarea soluționării crizei instituționale pentru 2012 va scoate în evidență greșeala recurgerii la boicot în 2009. Într-adevăr, se va constata că după trei ani de aflare în opoziție, petrecuți în condiții de incertitudine, viitorul PCRM rămîne tot incert. Dacă nu se recurgea la boicot, atunci în 2013 ar fi început un nou ciclu electoral ordinar, cu șanse foarte bune pentru un PCRM reformat. Întrucît acum transpare clar că dacă este iminentă prăbușirea celor trei componente ale AIE-2, cu atît mai mult s-ar fi prăbușit cele patru componente ale AIE-1, iar PCRM ar fi putut demult fi la guvernare dacă nu bloca alegerea liderului PDM, Marian Lupu, în funcția de șef al statului;
- în primăvara anului 2012 trebuie să aibă loc congresul ordinar al PCRM, la care trebuie să se ajungă cu anumite perspective clare pentru formațiunea comuniștilor. Dacă situația de incertitudine și recurgerile la boicot vor rămîne singurele „succese” ale PCRM, atunci simpatizanții reformatorului, Igor Dodon, ar putea avea un cuvînt foarte greu de spus pentru spălarea umilinței la care a fost supus acesta de către dogmaticii din partid. Deja se întrevede clar, că Igor Dodon își creează un vast cerc de susținători în mediul de afaceri, informațional și internațional. De aceea, garnitura dogmatică a PCRM are nevoie măcar de ceva pozitiv, fiind motivată să folosească „Congresul cetățenilor” la turații maxime pentru exercitarea la toamnă a presiunilor asupra AIE;

„Povestea” ar putea totuși avea sfîrșit fericit... pentru unii

- nu este exclus că politicieni businessmani din AIE se vor împăca, dacă estimarea riscurilor le va sugera că așa e mai bine decît tentativele de a se distruge reciproc. O astfel de soluție ar echivala totuși cu victoria lui „P” asupra lui „F”, vorba liderului PL. Într-adevăr, dacă nu poți face o „poveste de succes” pentru interesele Republicii Moldova, atunci de ce să nu transformi interesele personale în „povești de succes”.

Șomajul – între realitate și statistici

Iurie Gotișan

Ca regulă generală, mai ales dacă e să ne ghidăm teoriei economice, o creștere economică propulsată de investiții în majoritatea sectoarelor productive, atrage după sine noi locuri de muncă, adică creșterea ocupării. Ori la noi practic situația pe piața muncii tinde în cealaltă extremă, avem creștere economică, dar în același timp și un nivel ridicat al șomajului înregistrat în statistici, care pentru prima jumătate de an ar putea trece de nivelul de 8% (asta chiar dacă pentru T2'2011 rata șomajului a fost de ceva mai mult de 6%).

Cum se explica o asemenea situație? În primul rând, o asemenea conjunctură este caracteristică mai multor economii în dezvoltare, inclusiv cea a Moldovei, în care efectele creșterii economice cu greu se răsfrâng asupra angajării, mai ales că acestea sînt piețe relativ rigide și inerte. Doi, ar putea fi vorba și despre re tehnologizarea și modernizarea echipamentelor din mai multe sectoare generatoare de creștere economică (fiind vorba aici de instalații de ultimă generație etc.) care de regulă solicită mai puțină forță de muncă fizică.

O dovadă în acest sens ar fi ca statistica chiar indică vizibil o creștere a investițiilor în echipamente și utilaje moderne. Or, în acest sens companiile sau întreprinderile nu mai reangajează decît o parte din angajați care au fost disponibilizați anterior din cauza diminuării cererii, sau sunt angajați doar cei care trec de niște selecții riguroase urmare a noilor reguli de piață. Și în al treilea rând, am putea susține că avem sectoare care cu greu și-au revenit după criză, cum ar fi sectorul construcțiilor la noi, unde s-au și pierdut și cele mai multe locuri de muncă într-un final. În plus, nu trebuie să uităm de faptul că avem situații cînd multe persoane oficial sînt înregistrate ca șomeri la *Oficiile Forței de Muncă*, însă de facto prestează munci la negru sau în sectorul informal, activități care cu dificultate sînt [contabilizate](#).¹

Spuneam mai sus că piața muncii ar fi rigidă și că reacționează destul de lent și, probabil, că în acest sens s-ar cere și modificări în legislație, mai ales că autoritățile deseori vorbesc despre flexibilizarea pieței muncii dar fără argumente care să demonstreze în primul rând rigiditatea pe care ar combate-o un nou Cod al Muncii. Mai mult aceste argumente nu există pentru că nu se bazează pe date, inexistente la rîndul lor. Este destul de greu să se afle cîte locuri de muncă noi sînt create și cate sînt distruse. Datele vehiculate prin presa vorbesc de fapt de diferența netă dintre numărul locurilor de muncă de acum față de anul trecut sau 2009, dar nu spun nimic despre fluxul din spatele acestui rezultat: cate s-au creat noi și cate au fost închise, or acest indicator, pentru cei care se ocupă de elaborarea politicilor, este extrem de important pentru a vedea în ce măsura economia se adaptează la schimbări. Spre exemplu, noi avem o pondere mare a contractelor temporare de muncă, însă aceasta nu duce la scăderea șomajului ci din contra.

Ce ne așteaptă, care ar trebui să fie soluțiile, ce ar trebui să facă guvernul? Este clar că revigorarea economiei nu este deopotrivă să revigoreze și piața muncii. Am spus-o și cu alte intervenții publice și nu cred că greșesc dacă voi mai repeta că anii ce ne așteaptă vor fi anii ai goanei după joburi sau după locuri de muncă. Locurile de muncă vor fi principala obsesie a oamenilor. Și o asemenea situație nu este tipică doar Republicii Moldova, conjunctura din regiune și nu numai este mai mult sau mai puțin similară. De fapt nici nu poate fi altfel fiindcă suntem expuși la realități noi de piață care solicită mai puține brațe de muncă în schimbul tehnologiilor moderne.

¹ Datele BNS arată clar creșterea ocupării informale.

Probabil că guvernul (de rînd cu actorii sociali Patronate&Sindicate) ar trebui să se gîndească la diverse forme de solidaritate socială precum se practică în Occident, ca reducerea timpului de lucru, concedii fără plată, plata a 75% din salariu cînd lucrătorul stă acasă pentru ca activitatea economică este slabă etc. Toate acestea de fapt sînt situații excepționale cînd angajatorul trece prin momente dificile ca de exemplu lipsa de comenzi. Din punctul meu de vedere, pentru angajat reducerea timpului de lucru este o alternativă preferabilă concedierii colective. Se cere mai multă instruire și recalificare pentru cei care și-au pierdut locul de muncă. În plus, ar trebui să se respecte un echilibru dintre cerere și ofertă pe piața muncii, mai ales ceea ce oferă sistemul de învățămînt de la noi.

Este bine că majoritatea liderilor politici din Republica Moldova subliniază importanța educației. Dar trebuie să se gîndească mai mult asupra unor fenomene ca: infrastructura din educație; calitatea curriculumului; etc. Cred că trebuie să se mărească numărul celor care se înrolează în școli tehnice (de meserii), în învățămîntul universitar ingineresc. Fiindcă viitorul este al țărilor care pun accentul pe pregătirea tehnică (inginerească, de matematică/fizică) și nu de producerea falangelor de economiști și juriști.